

Dział 1. INNOWACJE PRODUKTOWE, PROCESOWE ORAZ DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA PRZERWANA, ZANIECHANA LUB NIEZAKOŃCZONA W LATACH 2008–2010 (dokończenie)

E. Czy w latach 2008–2010 przedsiębiorstwo realizowało jakiś projekt innowacyjny (prowadziło działalność innowacyjną) mający na celu opracowanie i/lub wdrożenie innowacji produktowych lub innowacji procesowych , który był:		
1. przerwany lub zaniechany przed ukończeniem?	• tak • nie	1 2
2. niezakończony na koniec 2010 r.?	• tak • nie	1 2
F. Czy którakolwiek z Waszych innowacji produktowych wprowadzonych w latach 2008-2010 była:		
1. pierwsza w kraju	• tak • nie • nie wiem	1 2 3
2. pierwsza w Europie	• tak • nie • nie wiem	1 2 3
3. pierwsza na świecie	• tak • nie • nie wiem	1 2 3

Dział 2. PRZYCHODY NETTO ZE SPRZEDAŻY W TYSIĄCACH ZŁ (bez znaku po przecinku)

Dział 2A. PRZYCHODY NETTO OGÓLEM ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW (WYROBÓW I USŁUG), TOWARÓW I MATERIAŁÓW W 2008 I 2010 R. W TYSIĄCACH ZŁ (bez znaku po przecinku)

Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług), towarów i materiałów ogółem w tysiącach zł uzyskane w:	
2008 r.	2010 r.
1	2

Jeżeli Wasze przedsiębiorstwo nie wprowadziło innowacji produktowych lub procesowych, ani nie prowadziło działalności innowacyjnej (przerwanej, zaniechanej lub niezakończonyj) w latach 2008-2010 (jeśli *nie* we wszystkich pytaniach A1, A2, E1, E2 w dziale 1), prosimy przejść do działu 8.

Dział 2B. PRZYCHODY NETTO W 2010 R. ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW (WYROBÓW I USŁUG) NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH, WPROWADZONYCH NA RYNEK W LATACH 2008–2010, W TYSIĄCACH ZŁ (bez znaku po przecinku)

Jeżeli nie mają Państwo możliwości podania kwot, prosimy podać w przybliżeniu, jaki % przychodów ze sprzedaży ogółem (dział 2A rubryka 2) stanowią przychody ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych.

Wyszczególnienie		Ogółem		w tym eksport/wywóz	
		w tysiącach zł	w % przychodów ze sprzedaży ogółem (dział 2A rubryka 2)	w tysiącach zł	w % przychodów ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych ogółem (wiersz 1 rubryka 2 = 100%)
0		1	2	3	4
Przychody w 2010 r. ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług) <u>nowych lub istotnie ulepszonych</u> wprowadzonych na rynek w latach 2008–2010	1		□ □ □ □ %		□ □ □ □ %
w tym nowe lub istotnie ulepszone dla rynku , na którym działa przedsiębiorstwo	2		□ □ □ □ %		□ □ □ □ %
nowe lub istotnie ulepszone tylko dla Waszego przedsiębiorstwa	3		□ □ □ □ %		□ □ □ □ %

Dział 3. DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA I NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W ZAKRESIE INNOWACJI PRODUKTOWYCH I PROCESOWYCH

Dział 3A. DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA W LATACH 2008–2010

Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo prowadziło następujące rodzaje działalności innowacyjnej?			
1a. Prace B+R wykonane w jednostce (wewnętrzne) <i>Prace twórcze w Państwa przedsiębiorstwie podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy w celu opracowania nowych lub udoskonalonych produktów i procesów (w tym opracowywanie i udoskonalanie oprogramowania spełniające to kryterium).</i>		• tak • nie	1 2
1b. Jeśli tak w pytaniu 1a, to czy przedsiębiorstwo prowadziło prace B+R w sposób:	1. ciągły (stały personel zatrudniony w jednostce w działalności B+R)	• tak • nie	1 2
	2. dorywczy (w razie potrzeby)	• tak • nie	1 2
2. Prace B+R nabyte z zewnątrz <i>Prace B+R zdefiniowane jak w punkcie 1a, ale prowadzone przez inne przedsiębiorstwa (w tym przedsiębiorstwa i filie należące do Waszej grupy przedsiębiorstw) lub jednostki badawcze (publiczne i prywatne), nabyte przez Wasze przedsiębiorstwo.</i>		• tak • nie	1 2
3. Nabycie <u>zaawansowanych</u> technicznie maszyn i urządzeń technicznych (włącznie ze sprzętem komputerowym), środków transportu, narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia (grupy KŚT 3–8) ^{a)} <u>w celu wytwarzania nowych lub istotnie ulepszonych</u> produktów i procesów		• tak • nie	1 2
4. Nabycie oprogramowania związane z wprowadzeniem innowacji produktowych i procesowych		• tak • nie	1 2
5. Nabycie wiedzy ze źródeł zewnętrznych (w postaci patentów, wynalazków nieopatentowanych, know-how i innych rodzajów wiedzy od innych przedsiębiorstw i organizacji) dla celów realizacji innowacji produktowych i procesowych		• tak • nie	1 2
6. Szkolenie personelu (wewnętrzne i zewnętrzne) związane bezpośrednio z wprowadzaniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów		• tak • nie	1 2
7. Marketing związany z wprowadzaniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów (w tym badania rynku i reklama wprowadzająca)		• tak • nie	1 2
8. Czynności związane z projektowaniem, ulepszaniem oraz zmianą formy lub wyglądu nowych lub istotnie ulepszonych produktów (z wyłączeniem zmian ograniczających się do estetyki)		• tak • nie	1 2
9. Pozostałe przygotowania do wprowadzenia nowych lub istotnie ulepszonych produktów lub procesów takie jak: studia wykonalności, testowanie, standardowe opracowywanie i udoskonalanie oprogramowania, oprzyrządowanie, prace inżynierijno-przygotowawcze itp.		• tak • nie	1 2

^{a)} Według aktualnie obowiązującej Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT).

Dział 3B. NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W 2010 R.

Wyszczególnienie			W tysiącach zł ^{a)} (bez znaku po przecinku)	
0			1	
Ogółem (wiersze 02+03+04+08+09+10+13)			01	
Zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych			02	
Zakup oprogramowania			03	
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe (wiersze 05+06)			04	
z tego	budynki i lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej oraz grunty (grupy KŚT 1, 2, 0) ^{b)}		05	
	maszyny i urządzenia techniczne, środki transportowe, narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (grupy KŚT 3–8) ^{b)}		06	
	w tym z importu		07	
Szkolenie personelu związane bezpośrednio z wprowadzeniem innowacji produktowych lub procesowych			08	
Marketing związany z wprowadzeniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów			09	
Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) (wiersze 11+12)			10	
z tego nakłady	wewnętrzne (na działalność prowadzoną w przedsiębiorstwie)		11	
	zewnętrzne (zakup usług B+R)		12	
Pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie nowych lub istotnie ulepszonych produktów lub procesów			13	
Z nakładów ogółem (wiersz 01) przypada na (wiersze 14+15+16+17+20+21+22= wiersz 01)	środki	własne	14	
		otrzymane z budżetu państwa	15	
		pozyskane z zagranicy (bezzwrotne)	16	
		z tego	z Unii Europejskiej	17
		w tym z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka		18
		pochodzące z funduszy kapitału ryzyka		19
	kredyty bankowe		20	
pozostałe środki		21		

^{a)} Jeżeli nie poniesiono nakładów w danej kategorii, prosimy wstawić „0”. ^{b)} Według aktualnie obowiązującej Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT).

Dział 4. PUBLICZNE WSPARCIE DLA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ

<p>A. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo otrzymało publiczne wsparcie finansowe na działalność innowacyjną, w tym B+R (granty, dotacje, subsydia, ulgi podatkowe, kredyty preferencyjne, gwarancje kredytowe itp.), wyłączając działalność prowadzoną całkowicie na rzecz sektora publicznego? <i>Jeśli tak, prosimy zaznaczyć rodzaje programów rządowych/samorządowych poprzez wpisanie znaku X w odpowiednich pozycjach.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p>	
Rodzaje programów		od jednostek samorządu terytorialnego i/lub terenowych organów administracji rządowej	od jednostek rządowych szczebla centralnego (ministerstwa, agencje rządowe itp.)	z Unii Europejskiej
0		1	2	3
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	1			
Wsparcie współpracy międzynarodowej	2			
Wsparcie współpracy krajowej, regionalnej, klastrowej	3			
Wsparcie eksportu	4			
Specjalistyczna pomoc doradczą	5			
Wsparcie inwestycji	6			
Wsparcie współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw	7			
Wsparcie działalności badawczo – rozwojowej	8			
Inne rodzaje programów	9			
<p>B. Jeśli Wasze przedsiębiorstwo otrzymało w latach 2008-2010 dofinansowanie działalności innowacyjnej z Unii Europejskiej (znak X w kolumnie 3), to czy było to wsparcie z VII (2007–2013) Programu Ramowego Badań i Rozwoju Technologicznego Unii Europejskiej?</p>		<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p>	

Dział 5. ŹRÓDŁA INFORMACJI DLA DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ W LATACH 2008–2010

<p>Prosimy o wskazanie, według poniższej skali, znaczenia poszczególnych źródeł informacji dla działalności innowacyjnej Waszego przedsiębiorstwa w latach 2008–2010. <i>(dotyczy zarówno nowych projektów innowacyjnych, jak i projektów innowacyjnych rozpoczętych wcześniej)</i></p> <p>Skala: 1 – wysoki, 2 – średni, 3 – niski, 4 – nie wykorzystano <i>Ocena 4 – „nie wykorzystano” oznacza, że z danego źródła nie pozyskano żadnej informacji.</i></p>		<p>Stopień znaczenia <i>(prosimy w każdym wierszu zakreślić właściwy symbol według podanej skali)</i></p>			
Źródła wewnętrzne	a) wewnątrz Waszego przedsiębiorstwa (własne zaplecze badawczo-rozwojowe, kadra kierownicza, służby marketingowe, dział sprzedaży itd.)	1	2	3	4
	b) inne przedsiębiorstwa należące do Waszej grupy przedsiębiorstw	1	2	3	4
Źródła rynkowe	c) dostawcy maszyn i urządzeń technicznych, wyposażenia, materiałów, komponentów oraz oprogramowania	1	2	3	4
	d) klienci	1	2	3	4
	e) konkurencji i inne przedsiębiorstwa z tej samej dziedziny działalności	1	2	3	4
	f) firmy konsultingowe (konsultanci), laboratoria komercyjne i prywatne B+R	1	2	3	4
Źródła instytucjonalne	g) placówki naukowe PAN	1	2	3	4
	h) instytuty badawcze	1	2	3	4
	i) zagraniczne publiczne instytucje badawcze	1	2	3	4
	j) szkoły wyższe	1	2	3	4
Pozostałe źródła	k) konferencje, targi, wystawy	1	2	3	4
	l) czasopisma i publikacje naukowe/techniczne/handlowe	1	2	3	4
	ł) towarzystwa i stowarzyszenia naukowo-techniczne, specjalistyczne i zawodowe	1	2	3	4

Dział 6. WSPÓLPRACA Z INNYMI PODMIOTAMI W LATACH 2008–2010

Dział 6A. WSPÓLPRACA W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ W LATACH 2008–2010

<p>Współpraca w zakresie działalności innowacyjnej oznacza aktywny udział we wspólnych projektach dotyczących działalności innowacyjnej z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami niekomercyjnymi. Współpraca taka może mieć charakter perspektywiczny i długofalowy i nie musi pociągać od razu za sobą bezpośrednich, wymiernych korzyści ekonomicznych dla uczestniczących w niej partnerów.</p> <p>Zwykłego zamawiania prac u wykonawców zewnętrznych, bez aktywnego współudziału w ich realizacji, nie należy uważać za współpracę w zakresie działalności innowacyjnej.</p> <p>1. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo współpracowało z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w zakresie działalności innowacyjnej? <i>Jeśli tak, prosimy zaznaczyć rodzaje instytucji partnerskich i kraje ich umiejscowienia poprzez wpisanie znaku X w odpowiednich pozycjach.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p>1</p> <p>2</p>					
Rodzaje instytucji partnerskich w zakresie działalności innowacyjnej		Polska			Państwa UE ^{a)} , EFTA ^{b)} i UE-CC ^{c)}	USA	Chiny lub Indie	Pozostałe kraje
		Partnerzy:						
		z Waszego województwa	z województwa sąsiadującego	z innych województw (innych niż sąsiadujące)				
	0	1	2	3	4	5	6	7
Inne przedsiębiorstwa należące do Waszej grupy przedsiębiorstw	1							
Dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania	2							
Klienci	3							
Konkurenci i inne przedsiębiorstwa z tej samej dziedziny działalności	4							
Firmy konsultingowe (konsultanci), laboratoria komercyjne, prywatne instytucje B+R	5							
Placówki naukowe PAN	6							
Instytuty badawcze	7							
Zagraniczne publiczne instytucje B+R	8							
Szkoły wyższe	9							
<p>2. Współpracę, z którym spośród wymienionych w części A rodzajów instytucji partnerskich uważają Państwo za najbardziej korzystną dla działalności innowacyjnej Waszego przedsiębiorstwa? <i>Prosimy podać tylko jeden, odpowiedni numer od 1 do 9.</i></p>								
<p>3. Z jaką liczbą przedsiębiorstw lub instytucji Wasze przedsiębiorstwo współpracowało w latach 2008–2010 w zakresie działalności innowacyjnej?</p>								☐ 1–3 ☐ 4–10 ☐ 11–20 ☐ >20

^{a)} Państwa UE: Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Republika Czeska, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Zjednoczone Królestwo (Wielka Brytania), Włochy.

^{b)} Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA): Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria.

^{c)} Państwa kandydujące do członkostwa w UE: Chorwacja, Islandia, Macedonia, Turcja.

Dział 6B. WSPÓLPRACA W RAMACH INICJATYWY KLASTROWEJ W LATACH 2008–2010

<p>1. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo współpracowało z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami w ramach inicjatywy klastrowej? <i>Jeśli tak, prosimy zaznaczyć rodzaje instytucji partnerskich poprzez wpisanie znaku X w odpowiednich pozycjach.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p>1</p> <p>2</p>
<p>Według definicji M. E. Portera klastery są to geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji (np. uniwersytetów, jednostek normalizacyjnych, stowarzyszeń handlowych oraz instytucji finansowych) w poszczególnych dziedzinach, konkurujących między sobą, ale również współpracujących. Na potrzeby obecnego badania niniejsze pytanie dotyczy inicjatywy klastrowej rozumianej jako powiązania kooperacyjne związane w sposób formalny na podstawie listu intencyjnego, umowy stowarzyszeniowej, umowy o utworzeniu konsorcjum itp.</p>			

Dział 6B. WSPÓLPRACA W RAMACH INICJATYWY KLASTROWEJ W LATACH 2008–2010 (dokończenie)

Rodzaje instytucji partnerskich w ramach inicjatywy klastrowej		Wewnątrz Waszego województwa	Z partnerami z województwa sąsiadującego	Z partnerami z innych województw (innych niż sąsiadujące)	Z partnerami należącymi do inicjatyw klastrowych w innych krajach	
0		1	2	3	4	
Inne przedsiębiorstwa należące do Waszej grupy przedsiębiorstw	1					
Dostawcy wyposażenia, materiałów, komponentów i oprogramowania	2					
Klienci	3					
Konkurenci i inne przedsiębiorstwa z tej samej dziedziny działalności	4					
Firmy konsultingowe (konsultanci), laboratoria komercyjne, prywatne instytucje B+R	5					
Placówki naukowe PAN	6					
Instytuty badawcze	7					
Zagraniczne publiczne instytucje B+R	8					
Szkoły wyższe	9					
2. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo uczestniczyło w innej niż klastrowa sformalizowanej współpracy, takiej jak na przykład izby i stowarzyszenia producenckie (w tym na przykład izby gospodarcze i handlowe), cechy rzemiosła i przedsiębiorczości itp.?					<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p>

Dział 7. CELE DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ W LATACH 2008–2010

Jak ważny był każdy z następujących celów dla waszej działalności innowacyjnej w zakresie innowacji produktowych lub procesowych w latach 2008–2010? Skala: 1 – wysoki, 2 – średni, 3 – niski, 4 – bez znaczenia <i>Jeśli przedsiębiorstwo prowadziło kilka projektów dotyczących innowacji produktowych lub procesowych, prosimy dokonać oceny całościowej.</i>	Stopień znaczenia <i>(prosimy w każdym wierszu określić właściwy symbol według podanej skali)</i>			
	1	2	3	4
a) zwiększenie asortymentu wyrobów lub usług				
b) zastąpienie przestarzałych produktów lub procesów				
c) wejście na nowe rynki lub zwiększenie udziału w rynku				
d) poprawa jakości wyrobów lub usług				
e) poprawa elastyczności produkcji				
f) zwiększenie zdolności produkcyjnych (wytwórczych) dla wyrobów i usług				
g) obniżka osobowych kosztów pracy na jednostkę produktu				
h) obniżka materiałochłonności (zużycia materiałów) i energochłonności (zużycia energii) na jednostkę produktu				
i) zmniejszenie szkodliwości dla środowiska				
j) poprawa bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników				

Dział 8. PRZESZKODY DLA INNOWACJI

Czynniki utrudniające działalność innowacyjną Jakie znaczenie miały w latach 2008–2010 wymienione poniżej czynniki jako przeszkody utrudniające działalność innowacyjną w Waszym przedsiębiorstwie lub wpływające na podjęcie decyzji o nieprowadzeniu tej działalności? Skala: 1 – wysokie, 2 – średnie, 3 – niskie, 4 – bez znaczenia		Stopień znaczenia (prosimy w każdym wierszu zakreślić właściwy symbol według podanej skali)			
Czynniki ekonomiczne	a) brak środków finansowych w Waszym przedsiębiorstwie lub w Waszej grupie przedsiębiorstw	1	2	3	4
	b) brak środków finansowych ze źródeł zewnętrznych	1	2	3	4
	c) zbyt wysokie koszty innowacji	1	2	3	4
Czynniki związane z wiedzą	d) brak wykwalifikowanego personelu	1	2	3	4
	e) brak informacji na temat technologii	1	2	3	4
	f) brak informacji na temat rynków	1	2	3	4
	g) trudności w znalezieniu partnerów do współpracy w zakresie działalności innowacyjnej	1	2	3	4
Czynniki rynkowe	h) rynek opanowany przez dominujące przedsiębiorstwa	1	2	3	4
	i) niepewny popyt na innowacyjne (nowe i/lub istotnie ulepszone) produkty	1	2	3	4
Pozostałe czynniki	j) brak potrzeby prowadzenia działalności innowacyjnej ze względu na wprowadzenie innowacji w latach poprzednich	1	2	3	4
	k) brak popytu na innowacje	1	2	3	4

Dział 9. INNOWACJE ORGANIZACYJNE

Innowacja organizacyjna to wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez przedsiębiorstwo zasadach działania (w tym w zakresie zarządzania wiedzą – *knowledge management*), w organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem, która nie była dotychczas stosowana w Waszym przedsiębiorstwie.

- musi być wynikiem strategicznych decyzji podjętych przez kierownictwo,
- nie zalicza się tu fuzji i przejęć, nawet jeżeli dokonano ich po raz pierwszy.

A. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo wprowadziło:

1. nowe metody w zakresie przyjętych przez przedsiębiorstwo zasadach działania (na przykład zarządzanie dostawami, gruntowne przekształcenie procesów w przedsiębiorstwie (<i>business reengineering</i>), systemy „odchudzonej produkcji” (<i>lean production</i>) i systemy zarządzania jakością)?	• tak	1
	• nie	2
2. nowe metody podziału zadań i uprawnień decyzyjnych wśród pracowników (na przykład wprowadzenie po raz pierwszy nowego systemu odpowiedzialności pracowników, pracy zespołowej, decentralizacji, integracja lub dezintegracja wydziałów, systemy szkoleniowe itp.)?	• tak	1
	• nie	2
3. nowe metody organizacyjne w zakresie stosunków z otoczeniem – innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami publicznymi (na przykład wykorzystanie po raz pierwszy takich form jak związki (<i>alianse</i>), spółki, tak zwany <i>outsourcing</i> (przejęcie wykonywania pewnych zadań przez wyspecjalizowane firmy zewnętrzne lub podwykonawstwo itp.)?)	• tak	1
	• nie	2

B. Jeśli Wasze przedsiębiorstwo wprowadziło w latach 2008–2010 innowacje organizacyjne, prosimy o wskazanie według poniższej skali, jak ważny był każdy z następujących celów dla wprowadzonych innowacji organizacyjnych:

Skala: 1 – wysoki, 2 – średni, 3 – niski, 4 – bez znaczenia

Jeśli przedsiębiorstwo wprowadziło kilka innowacji organizacyjnych, prosimy dokonać oceny całościowej

Stopień znaczenia
(prosimy w każdym wierszu zakreślić właściwy symbol według podanej skali)

1. skrócenie czasu reakcji na potrzeby klientów i dostawców	1	2	3	4
2. poprawa zdolności do rozwoju nowych produktów lub procesów	1	2	3	4
3. poprawa jakości wyrobów lub usług	1	2	3	4
4. obniżka kosztów na jednostkę produktu	1	2	3	4
5. poprawa komunikacji lub dostępu do informacji wewnątrz Waszego przedsiębiorstwa lub w relacjach z innymi przedsiębiorstwami lub instytucjami	1	2	3	4

Dział 10. INNOWACJE MARKETINGOWE

Innowacja marketingowa to wdrożenie nowej koncepcji lub strategii marketingowej różniącej się znacząco od metod marketingowych dotychczas stosowanych w Waszym przedsiębiorstwie

- obejmuje znaczące zmiany w projekcie/konstrukcji produktów (*product design*), opakowaniu, dystrybucji produktów, promocji produktów i kształtowaniu cen,
- nie zalicza się tu zmian sezonowych, regularnych i innych rutynowych zmian w zakresie metod marketingowych.

A. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo wprowadziło:

1. znaczące zmiany w projekcie/koncepcji lub opakowaniu wyrobów lub usług (z wyłączeniem zmian, które zmieniają funkcjonalność produktu lub jego użyteczność – gdyż zalicza się je do innowacji produktowych)	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<ul style="list-style-type: none"> 1 2
2. nowe media lub techniki promocji produktów (na przykład pierwsze zastosowanie nowego medium reklamy, nowy wizerunek, wprowadzenie kart lojalnościowych itp.)	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<ul style="list-style-type: none"> 1 2
3. nowe metody w zakresie dystrybucji produktów lub kanałów sprzedaży (na przykład wprowadzenie po raz pierwszy systemu franchisingu lub licencji na dystrybucję produktów, sprzedaży bezpośredniej, ekskluzywnej sprzedaży detalicznej, nowe koncepcje ekspozycji produktów)	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<ul style="list-style-type: none"> 1 2
4. nowe metody kształtowania cen wyrobów i usług (na przykład pierwsze zastosowanie nowej metody korekty cen produktów w zależności od popytu, system upustów itp.)	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<ul style="list-style-type: none"> 1 2

B. Jeśli Wasze przedsiębiorstwo wprowadziło w latach 2008–2010 innowacje marketingowe, prosimy o wskazanie według poniższej skali, jak ważny był każdy z następujących celów dla wprowadzonych innowacji marketingowych:

Skala: 1 – wysoki, 2 – średni, 3 – niski, 4 – bez znaczenia

Jeśli przedsiębiorstwo wprowadziło kilka innowacji marketingowych, prosimy dokonać oceny całościowej

Stopień znaczenia
(prosimy w każdym wierszu
zakreślić właściwy symbol
według podanej skali)

1. zwiększenie lub utrzymanie udziału na rynku	1	2	3	4
2. wprowadzenie produktów dla nowej grupy klientów	1	2	3	4
3. wprowadzenie produktów na nowy rynek geograficzny	1	2	3	4

Dział 11. UMIEJĘTNOŚCI PRACOWNIKÓW I STYMULOWANIE ICH KREATYWNOŚCI

A. Czy w latach 2008-2010 Wasze przedsiębiorstwo zatrudniało lub pozyskiwało z zewnątrz osoby z umiejętnościami w zakresie:

Prosimy zaznaczyć odpowiedzi poprzez wpisanie znaku X w odpowiednich pozycjach.

Jeśli były wykorzystywane umiejętności, zarówno z wewnątrz, jak i z zewnątrz przedsiębiorstwa, prosimy zaznaczyć obie właściwe odpowiedzi.

	Zatrudnione w przedsiębiorstwie	Pozyskane z zewnątrz ^{a)}	Umiejętności niewykorzystywane/ nieistotne
0	1	2	3
a) grafiki, kompozycji/układu, reklamy?			
b) projektowania obiektów lub usług?			
c) multimediiów (łączenia zawartości audio, grafiki, tekstu, zatrzymanych kadrów, animacji, plików wideo itd.)?			
d) projektowania stron internetowych?			
e) tworzenia oprogramowania?			
f) badania rynku?			
g) inżynierii, nauk stosowanych?			
h) matematyki, statystyki, zarządzania bazami danych?			

B. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo wykorzystywało następujące metody stymulowania nowych pomysłów i kreatywności pracowników? Jeśli tak, to czy metoda była skuteczna?

Prosimy w każdym wierszu wybrać jedną odpowiedź poprzez wpisanie znaku X w odpowiednich pozycjach.

	Metoda zastosowana:			Metoda nie użyta
	skutecznie	nieskutecznie	nie wiem czy skutecznie	
0	1	2	3	4
a) „burza mózgów”				
b) multidyscyplinarne lub międzyfunkcyjne zespoły robocze				
c) rotacja pracowników do różnych działów lub innych przedsiębiorstw stanowiących część Waszej grupy przedsiębiorstw				
d) finansowe zachęty dla pracowników wypracowujących nowe pomysły				
e) niefinansowe zachęty dla pracowników wypracowujących nowe pomysły (na przykład czas wolny, publiczne uznanie itd.)				
f) szkolenie pracowników z zakresu sposobów podnoszenia kreatywności i wypracowywania nowych pomysłów				

^{a)} Włącznie z: „wolnymi strzelcami”, konsultantami, innymi przedsiębiorstwami i przedsiębiorstwami stanowiącymi część Waszej grupy przedsiębiorstw.

Dział 12. OCHRONA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

A. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo wykorzystało różne formy zaangażowania finansowego w innym przedsiębiorstwie w celu zapewnienia sobie dostępu do posiadanych przez to przedsiębiorstwo własności intelektualnych (na przykład zakup udziałów w innym przedsiębiorstwie mający na celu nabycie własności intelektualnych)?		• tak	1
		• nie	2
B. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo korzystało z udostępnianej nieodpłatnie przez inne jednostki własności intelektualnej (na przykład na zasadzie <i>open source</i>)?		• tak	1
		• nie	2
C. Jeśli Wasze przedsiębiorstwo wykorzystało w latach 2008–2010 chronione prawami wyłącznymi (patentami na wynalazki, prawami ochronnymi na wzory użytkowe i znaki towarowe, prawami z rejestracji wzorów przemysłowych i topografii układów scalonych) projekty wynalazcze <u>krajowych</u> podmiotów zewnętrznych, to były to rozwiązania:			
1. instytucji naukowych (PAN, instytuty badawcze, szkoły wyższe)		• tak	1
		• nie	2
2. innych przedsiębiorstw		• tak	1
		• nie	2
3. osób fizycznych		• tak	1
		• nie	2
D. Ilu zgłoszeń w latach 2008–2010 dokonało Wasze przedsiębiorstwo w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej:	1. znaków towarowych		
	2. wzorów przemysłowych		
	3. wzorów użytkowych		
	4. wynalazków		
E. Ile spośród wykazanych (w pytaniu D4) zgłoszeń wynalazków planuje Wasze przedsiębiorstwo dokonać w zagranicznych urzędach patentowych?			
F. Ile spośród wykazanych (w pytaniu D4) zgłoszeń wynalazków jest efektem prowadzonych w przedsiębiorstwie prac badawczo-rozwojowych?			
G. Ile patentów w latach 2008–2010 uzyskało Wasze przedsiębiorstwo w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej?			
H. Czy w latach 2008–2010 w Waszym przedsiębiorstwie istniał system zachęt dla pracowników dotyczący tworzenia własności intelektualnej?		• tak	1
		• nie	2
I. Czy w latach 2008–2010 Wasze przedsiębiorstwo korzystało z baz danych patentów, znaków towarowych lub innych baz danych praw własności intelektualnej?		• tak	1
		• nie	2

Dział 13. INFORMACJE OGÓLNE O PRZEDSIĘBIORSTWIE

A1. Czy w 2010 roku Wasze przedsiębiorstwo stanowiło część grupy przedsiębiorstw?		• tak	1
		• nie	2
A2. Jeśli tak, w jakim kraju mieści się centrala Waszej grupy?	nazwa kraju	Kod ISO ^{a)}	
B1. Na jakich rynkach Wasze przedsiębiorstwo prowadziło sprzedaż (wyrobów i usług, towarów i materiałów) w latach 2008–2010?	a. lokalnym/regionalnym (wewnątrz Polski)	• tak	1
		• nie	2
	b. krajowym (inne regiony Polski)	• tak	1
		• nie	2
	c. inne państwa UE ^{b)} , państwa EFTA ^{c)} lub państwa kandydujące do członkostwa w UE ^{d)}	• tak	1
		• nie	2
	d. pozostałe państwa	• tak	1
		• nie	2
B2. Który z powyższych rodzajów rynków był największym rynkiem dla przedsiębiorstwa ze względu na wielkość przychodów ze sprzedaży ogółem w latach 2008–2010? <i>Prosimy wstawić odpowiednią literę od a do d.</i>			
C. Jaka była liczba pracujących ^{e)} w Waszym przedsiębiorstwie?	1. stan w dniu 31 XII 2008 r.		
	2. stan w dniu 31 XII 2010 r.		

^{a)} Kody ISO państw UE, EFTA i kandydujących do członkostwa w UE wymienione są w notkach poniżej (notki b, c i d). Kody pozostałych państw: Australia (AU), Brazylia (BR), Kanada (CA), Chiny (CN), Indie (IN), Izrael (IL), Japonia (JP), Republika Korei (KR), Rosja (RU), Stany Zjednoczone (US), Tajwan (TW), Ukraina (UA).

^{b)} Państwa UE: Austria (AT), Belgia (BE), Bułgaria (BG), Cypr (CY), Republika Czeska (CZ), Dania (DK), Estonia (EE), Finlandia (FI), Francja (FR), Grecja (GR), Hiszpania (ES), Irlandia (IE), Litwa (LT), Luksemburg (LU), Łotwa (LV), Malta (MT), Niderlandy (NL), Niemcy (DE), Polska (PL), Portugalia (PT), Rumunia (RO), Słowacja (SK), Słowenia (SI), Szwecja (SE), Węgry (HU), Zjednoczone Królestwo (Wielka Brytania) (GB), Włochy (IT).

^{c)} Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu (EFTA): Liechtenstein (LI), Norwegia (NO) i Szwajcaria (CH).

^{d)} Państwa kandydujące do członkostwa w UE: Chorwacja (HR), Islandia (IS), Macedonia (MK), Turcja (TR).

^{e)} Pełno- i niepełnozatrudnionych bez przeliczenia na pełne etaty.

Dział 13. INFORMACJE OGÓLNE O PRZEDSIĘBIORSTWIE (dokończenie)

D. Jaka część pracowników Waszego przedsiębiorstwa miała następujące wykształcenie: (według stanu na 31 XII 2010 r.)		
1. wyższe (studia doktoranckie, wyższe studia zawodowe, studia magisterskie, studia uzupełniające magisterskie, studia podyplomowe)?	☐ ☐ ☐ %	
2. średnie i policealne (liceum ogólnokształcące, liceum profilowane, technikum, uzupełniające liceum ogólnokształcące, technikum uzupełniające, szkoły policealne)?	☐ ☐ ☐ %	
3. zawodowe (zasadnicza szkoła zawodowa)?	☐ ☐ ☐ %	
4. podstawowe i gimnazjalne (szkoła podstawowa, gimnazjum)?	☐ ☐ ☐ %	

Dział 14. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE BIOTECHNOLOGII I NANOTECHNOLOGII W 2010 R.

<p>Biotechnologia to interdyscyplinarna dziedzina nauki i techniki zajmująca się zmianą materii żywej i nieożywionej poprzez wykorzystanie organizmów żywych, ich części, bądź pochodzących od nich produktów, a także modeli procesów biologicznych w celu tworzenia wiedzy, dóbr i usług.</p>		
<p>A. Czy w roku 2010 Wasze przedsiębiorstwo wykorzystywało metody biotechnologiczne?</p> <p><i>Pytanie dotyczy zarówno wykorzystywania metod biotechnologicznych w działalności badawczo-rozwojowej (B+R) jak i działalności produkcyjnej.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p>1</p> <p>2</p>
<p>Nanotechnologia to projektowanie i wytwarzanie struktur, których przynajmniej jeden rozmiar jest poniżej 100 nm i które posiadają nowe własności wynikające z nanorozmiaru.</p>		
<p>B. Czy w roku 2010 Wasze przedsiębiorstwo prowadziło prace z dziedziny nanotechnologii?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tak • nie 	<p>1</p> <p>2</p>

Dział 15. OBCIĄŻENIE RESPONDENTA

Proszę podać szacunkowy czas przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego sprawozdania (w minutach)	
Proszę podać szacunkowy czas przeznaczony na wypełnienie sprawozdania (w minutach)	

(e-mail osoby sporządzającej sprawozdanie)

(imię, nazwisko i telefon osoby
sporządzającej sprawozdanie)

(miejscowość, data)

(pieczęć imienna i podpis osoby
działającej w imieniu sprawozdawcy)

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE I PRZESŁANIE SPRAWOZDANIA

Objaśnienia do formularza PNT-02/u

Sprawozdanie o innowacjach w sektorze usług dotyczy działalności innowacyjnej prowadzonej przez przedsiębiorstwo w latach 2008–2010, w tym w szczególności nowych i istotnie ulepszonych produktów i procesów, nowych metod organizacyjnych i marketingowych wdrożonych przez przedsiębiorstwo w tym okresie.

Sprawozdanie o działalności innowacyjnej przedsiębiorstw w sektorze usług w latach 2008–2010 oparte jest na międzynarodowym kwestionariuszu opracowanym przez ekspertów Unii Europejskiej i OECD (the Harmonized Survey Questionnaire).

Badanie prowadzone jest w ramach programu *Community Innovation Survey (CIS 2010)*, czyli międzynarodowego programu badawczego, koordynowanego przez Eurostat (Urząd Statystyczny UE) mającego na celu ocenę zakresu i charakteru działalności innowacyjnej przedsiębiorstw z różnych działów gospodarki w krajach UE i EFTA.

Prosimy wszystkie przedsiębiorstwa o wypełnienie sprawozdania PNT-02/u w dotyczącym je zakresie.

Działy 1, 2A, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 wypełniają wszystkie przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwa, które w dziale 1 odpowiedziały „tak” na przynajmniej jedno z pytań A1, A2, E1, E2, prosimy o wypełnienie wszystkich pozostałych działów.

Innowacja, zgodnie z szeroką definicją przyjętą w niniejszym badaniu, jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody organizacyjnej lub nowej metody marketingowej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub stosunkach z otoczeniem.

Produkty, procesy oraz metody organizacyjne i marketingowe, których dotyczy badanie, nie muszą być nowością dla rynku (w kraju i/lub za granicą), na którym operuje Wasze przedsiębiorstwo. Badanie dotyczy produktów, procesów, metod organizacyjnych i marketingowych, będących nowością przynajmniej dla Waszego przedsiębiorstwa. Produkty, procesy i metody nie muszą być opracowane przez Wasze przedsiębiorstwo, mogą to być produkty, procesy i metody opracowane przez inne przedsiębiorstwo bądź przez jednostkę o innym charakterze (np. instytut naukowo-badawczy, ośrodek badawczo-rozwojowy, szkołę wyższą itp.).

Badaniami statystycznymi innowacji objęte są wszystkie możliwe stopnie nowości: od produktów, procesów, metod organizacyjnych lub metod marketingowych nowych na skalę światową, poprzez produkty, procesy i metody nowe w skali kraju lub rynku, na którym operuje przedsiębiorstwo, po produkty, procesy i metody nowe tylko dla danego przedsiębiorstwa, lecz już wdrożone w innych przedsiębiorstwach, branżach lub krajach.

Wspólną cechą innowacji jest fakt, że zostały one **wdrożone**.

Nowy lub istotnie ulepszony produkt zostaje wdrożony, gdy jest **wprowadzony** na rynek. Nowe procesy, metody organizacyjne lub metody marketingowe zostają wdrożone, kiedy rozpoczyna się ich faktyczne wykorzystywanie w działalności przedsiębiorstwa.

Działalność innowacyjna obejmuje szereg działań o charakterze naukowym (badawczym), technicznym, organizacyjnym, finansowym i handlowym (komercyjnym), których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacji. Niektóre z tych działań są innowacyjne same w sobie, inne zaś mogą nie zawierać elementu nowości, lecz być niezbędne do opracowania i wdrożenia innowacji.

Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową, która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Działy 1–8 dotyczą działalności innowacyjnej tylko w zakresie **innowacji produktowych i procesowych**.

Działy 9–10 dotyczą innowacji organizacyjnych i marketingowych.

Dział 1. Innowacje produktowe, procesowe oraz działalność innowacyjna przerwana, zaniechana lub niezakończona w latach 2008–2010

Dział 1 dotyczy wprowadzonych w latach 2008–2010 innowacji produktowych i procesowych oraz działalności innowacyjnej w zakresie nowych lub istotnie ulepszonych produktów i procesów, która była przerwana, zaniechana lub niezakończona w latach 2008–2010.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

Nowy lub istotnie ulepszony produkt musi być innowacją przynajmniej dla Waszego przedsiębiorstwa (nie musi być innowacją dla rynku). Innowacja produktowa nie musi być opracowana przez Wasze przedsiębiorstwo, mogą to być produkty opracowane przez inne przedsiębiorstwo bądź przez inną instytucję. Innowacja produktowa może być wynikiem zastosowania nowej wiedzy lub technologii bądź nowych zastosowań lub kombinacji istniejącej wiedzy i technologii.

Nowy produkt to wyrób lub usługa, które różnią się znacząco swoimi cechami lub przeznaczeniem od produktów dotychczas wytwarzanych przez przedsiębiorstwo.

Istotne ulepszenia istniejących produktów polegają na zmianach materiałów, komponentów oraz innych cech zapewniających lepsze działanie tych produktów.

Innowacje produktowe w zakresie usług polegają na wprowadzeniu znaczących udoskonaleń w sposobie świadczenia usług, na dodaniu nowych funkcji lub cech do istniejących usług lub na wprowadzeniu całkowicie nowych usług.

Innowacją produktową nie są jednak zmiany, które nie pociągają za sobą znaczących zmian cech funkcjonalnych lub zastosowań produktu. Rutynowe aktualizacje/modernizacje oraz regularne zmiany sezonowe również nie stanowią innowacji produktowej.

Innowacja procesowa jest to zastosowanie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

Nowy lub istotnie ulepszony proces musi być innowacją przynajmniej dla Waszego przedsiębiorstwa (nie musi być innowacją dla rynku). Innowacja procesowa nie musi być opracowana przez Wasze przedsiębiorstwo, mogą to być procesy opracowane przez inne przedsiębiorstwo bądź przez inną instytucję.

Metody produkcji to techniki, urządzenia i oprogramowanie wykorzystywane do produkcji (wytwarzania) wyrobów lub usług.

Metody dostawy dotyczą logistyki przedsiębiorstwa i obejmują urządzenia, oprogramowanie i techniki wykorzystywane do nabywania środków produkcji, alokowania zasobów w ramach przedsiębiorstwa lub dostarczania produktów finalnych.

Do innowacji procesowych zalicza się nowe lub znacząco ulepszone metody tworzenia i świadczenia usług. Mogą one polegać na znaczących zmianach w zakresie sprzętu i oprogramowania wykorzystywanego dla działalności usługowej lub na zmianach w zakresie procedur i technik wykorzystywanych do świadczenia usług.

Innowacje procesowe obejmują także nowe lub istotnie ulepszone techniki, urządzenia i oprogramowanie w działalności pomocniczej takiej, jak zaopatrzenie, księgowość, obsługa informatyczna i prace konserwacyjne.

Innowacje procesowe mogą mieć na celu obniżenie kosztów jednostkowych produkcji lub dostawy, podniesienie jakości, produkcję bądź dostarczanie nowych lub znacząco udoskonalonych produktów.

Przez **rynek**, na którym działa przedsiębiorstwo rozumie się rynek w ujęciu towarowym, czyli taki na którym działają przedsiębiorstwa o podobnym rodzaju działalności.

W części E w pytaniach dotyczących działalności innowacyjnej prowadzonej w latach 2008–2010, która była przerwana, zaniechana lub niezakończona do końca 2010 r., jako działalność innowacyjną należy przyjąć takie rodzaje aktywności **podjęte w celu opracowania i/lub wdrożenia innowacji produktowych i/lub procesowych**, jak: nabycie maszyn i urządzeń technicznych, środków transportu, narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia, oprogramowania, licencji, prace inżyniersko-przygotowawcze, wzornictwo przemysłowe, szkolenia, marketing oraz prace badawczo-rozwojowe.

Zalicza się tu także prace badawczo-rozwojowe niezwiązane z konkretnymi innowacjami produktowymi i procesowymi (badania podstawowe).

Na pytanie zawarte w części F prosimy o odpowiedź, zgodnie z aktualną wiedzą, czy choć jedna z innowacji produktowych wprowadzonych w latach 2008 – 2010 przez Wasze przedsiębiorstwo była zastosowana po raz pierwszy w skali kraju, Europy lub świata.

Skrót PAN oznacza **placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk** (instytuty naukowe i samodzielne zakłady naukowe).

Instytuty badawcze działają na podstawie **ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619)**, w rozumieniu której instytut badawczy prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce.

Dział 2. Przychody netto ze sprzedaży w tys. zł.

Dział 2A wypełniają wszystkie przedsiębiorstwa.

W **rubrykach 1 i 2** należy podać uzyskane odpowiednio w **2008 i 2010 r.** przychody (bez podatku od towarów i usług) ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów.

Dane zawarte w **dziale 2A rubryka 2** sprawozdania na formularzu **PNT-02/u** muszą być zgodne z sumą wierszy 02 i 06 w dziale 1 część I sprawozdania **F-01/I-01** (dla jednostek, które składają sprawozdanie F-01/I-01 zgodnie z **Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości** zgodne z sumą wierszy 02, 06 i 75 w dziale 1 części I sprawozdania F-01/I-01).

Dział 2B wypełniają tylko przedsiębiorstwa, które odpowiedziały „tak” w dziale 1 w wierszu **A1a i/lub A1b**.

W **rubryce 1 wiersz 1** należy podać uzyskane w **2010 r.** przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych wprowadzonych na rynek w ciągu **ostatnich 3 lat** (tzn. w latach 2008-2010). W **rubryce 1 wiersz 2** produktów nowych i istotnie ulepszonych dla rynku, na którym działa Wasze przedsiębiorstwo, zaś w **rubryce 1 wiersz 3** produktów nowych i istotnie ulepszonych tylko dla Waszego przedsiębiorstwa.

W przypadku braku możliwości podania kwot przychodów ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług) nowych lub istotnie ulepszonych, przedsiębiorstwa powinny podać procentowy udział tych przychodów w przychodach ze sprzedaży ogółem.

Dział 3. Działalność innowacyjna i nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych

Dział 3 wypełniają przedsiębiorstwa, które odpowiedziały w dziale 1 „tak” w przynajmniej jednym z wierszy: **A1, A2, E1, E2**.

Dział 3A dotyczy działalności innowacyjnej prowadzonej w latach **2008–2010**.

Czynności związane z projektowaniem, ulepszaniem oraz zmianą formy lub wyglądu nowych lub istotnie ulepszonych produktów – zalicza się tu projektowanie i doskonalenie wyrobów oraz usług z pominięciem zmian o charakterze wyłącznie estetycznym. Zmiana może dotyczyć: ergonomii, łatwości obsługi, zmniejszenia kosztów produkcji masowej, rozmieszczenia oznakowania i innych informacji w celu ułatwienia przemieszczania się pasażerom na lotniskach, dworcach itd. Może dotyczyć również wyglądu/formy, lecz w sposób zapewniający także realizację jednego z wyżej wymienionych celów.

Dział 3B dotyczy nakładów finansowych poniesionych na działalność innowacyjną w **2010 r.** w ujęciu według rodzajów działalności innowacyjnej (wiersze 02–13) oraz według źródeł finansowania tych nakładów (wiersze 14–19).

W przypadku braku ewidencji podstawowej uniemożliwiającej wypełnienie działu **3B** przedsiębiorstwa powinny podać dane szacunkowe.

Badane nakłady obejmują tzw. budżet innowacji, tzn. wszelkie wydatki niezależnie od źródeł finansowania, bieżące i inwestycyjne, poniesione w 2010 r. na wszystkie rodzaje działalności innowacyjnej, na prace zakończone sukcesem (tzn. wdrożeniem innowacji), przerwane,

zaniechane i niezakończone do końca 2010 r.

W **wierszu 02** należy wykazać koszty nabycia wiedzy zewnętrznej w postaci patentów, wynalazków (rozwiązań) nieopatentowanych, projektów, wzorów użytkowych i przemysłowych, licencji, ujawnień *know-how*, znaków towarowych oraz usług technicznych związanych z wdrażaniem innowacji produktowych i procesowych (z wyjątkiem usług B+R, których nabycie wykazywane jest w wierszu 12).

W **wierszu 03** należy wykazać koszty zakupu oprogramowania związane z wdrażaniem innowacji produktowych i procesowych niesklasyfikowane gdzie indziej (koszty oprogramowania tzw. zintegrowanego wykazywane są łącznie z nakładami na maszyny i urządzenia).

W **wierszach 04 – 07** prosimy podać, w ujęciu według aktualnie obowiązującej Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT), nakłady inwestycyjne na zakup i montaż maszyn i urządzeń związanych z wdrażaniem innowacji produktowych i procesowych oraz na budowę, rozbudowę i modernizację budynków służących wdrażaniu innowacji produktowych lub procesowych (z wyjątkiem nakładów inwestycyjnych związanych z prowadzoną działalnością B+R, które należy wykazać w wierszu 10).

W **wierszu 08** należy podać wydatki poniesione na szkolenie personelu związane z wprowadzaniem innowacji produktowych i procesowych, począwszy od etapu projektowania aż do fazy marketingu. Obejmują one zarówno nakłady na nabycie zewnętrznych usług szkoleniowych, jak i nakłady na szkolenie wewnętrzne. Mogą to być np. koszty szkolenia personelu w zakresie obsługi programów komputerowych związanych z wprowadzanymi innowacjami produktowymi lub procesowymi itp. Koszty szkolenia personelu związane z działalnością inną niż wprowadzane nowe lub istotnie ulepszone produkty lub procesy nie powinny być tu wliczane.

W **wierszu 09** powinny być podane nakłady na marketing związany z wprowadzaniem nowych lub istotnie ulepszonych produktów. Nakłady te obejmują wydatki na wstępne badania rynkowe, testy rynkowe oraz reklamę wprowadzającą na rynek nowe lub istotnie ulepszone produkty.

W **wierszu 10** należy podać nakłady ogółem na **prace badawcze i rozwojowe (B+R)** związane z opracowywaniem nowych lub udoskonalonych produktów i procesów, wykonane przez samo przedsiębiorstwo (wiersz 11) lub nabyte od innych jednostek (wiersz 12).

Działalność badawcza i rozwojowa (badania i eksperymentalne prace rozwojowe) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. Działalność B+R odróżnia od innych rodzajów działalności dostrzegalny element nowości i eliminacja elementu niepewności. Obejmuje ona **badania podstawowe i stosowane oraz prace rozwojowe**.

Opracowywanie oprogramowania jest zaliczane do działalności B+R, o ile jest związane z rozwojem (poszerzeniem) wiedzy naukowo-technicznej.

Badania podstawowe są to prace teoretyczne i eksperymentalne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia lub poszerzenia wiedzy na temat przyczyn zjawisk i faktów, nieukierunkowane w zasadzie na uzyskanie konkretnych zastosowań praktycznych.

Badania stosowane są to prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy mającej konkretne zastosowania praktyczne. Polegają one bądź na poszukiwaniu możliwych zastosowań praktycznych dla wyników badań podstawowych bądź na poszukiwaniu nowych rozwiązań pozwalających na osiągnięcie z góry założonych celów praktycznych. Wynikami badań stosowanych są modele próbne wyrobów, procesów czy metod.

Prace rozwojowe są to prace, w szczególności konstrukcyjne, technologiczno-projektowe oraz doświadczalne, polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy, uzyskanej dzięki pracom badawczym lub jako wynik doświadczenia praktycznego, do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących materiałów, urządzeń, wyrobów, procesów, systemów czy usług, łącznie z przygotowaniem prototypów oraz instalacji pilotowych.

W przypadku jednostek wypełniających sprawozdanie PNT-01 dane zawarte w wierszu 11 w dziale 3B sprawozdania na formularzu PNT-02/u muszą być zgodne z danymi wykazanymi w wierszu 01 w dziale 1 sprawozdania na formularzu PNT-01 oraz dane zawarte w dziale 3B,

wiersz 12 sprawozdania na formularzu PNT-02/u muszą być zgodne z danymi wykazanymi w wierszu 1 działu 2 sprawozdania na formularzu PNT-01.

Nakłady wewnętrzne na prace B+R (**wiersz 11**) są to nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od źródła pochodzenia środków.

Nakłady **wewnętrzne** na prace B+R obejmują zarówno nakłady **bieżące**, jak i nakłady **inwestycyjne** na środki trwałe związane z działalnością B+R, lecz nie obejmują amortyzacji tych środków.

Nakłady bieżące są to nakłady osobowe (wynagrodzenia brutto: osobowe, bezosobowe i honoraria oraz nagrody i wypłaty z zysku do podziału; narzuty na wynagrodzenia obciążające zgodnie z przepisami pracodawcę), a także koszty zużycia materiałów, przedmiotów nietrwałych i energii, koszty usług obcych obejmujące: obróbkę obcą, usługi transportowe, remontowe, bankowe, pocztowe, telekomunikacyjne, informatyczne, wydawnicze, komunalne itp., koszty podróży służbowych oraz pozostałe koszty obejmujące w szczególności podatki i opłaty obciążające koszty działalności i zyski, ubezpieczenia majątkowe i ekwiwalenty na rzecz pracowników – **w części, w której dotyczy działalności B+R**. Nakłady bieżące nie obejmują amortyzacji środków trwałych oraz podatku VAT.

Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na nowe środki trwałe, nakłady na zakup (przejęcie) używanych środków trwałych oraz na pierwsze wyposażenie inwestycji niezaliczane do środków trwałych, a nabyte ze środków inwestycyjnych. Wartość nakładów inwestycyjnych powinna obejmować zarówno nakłady na środki trwałe związane z działalnością B+R, oddane do użytku w roku sprawozdawczym, jak też nakłady poniesione w tym okresie na inwestycje niezakończone (tj. na przyszłe środki trwałe związane z działalnością B+R).

Nakłady **zewnętrzne** na działalność B+R (**wiersz 12**) obejmują wartość prac B+R wykonanych poza jednostką sprawozdawczą przez wykonawców (podwykonawców) krajowych oraz nakłady poniesione przez jednostkę sprawozdawczą na prace B+R wykonane za granicą.

W **wierszu 13** należy wykazać pozostałe nakłady poniesione na wprowadzanie innowacji produktowych lub procesowych. Obejmuje czynności niezaliczone do działalności B+R, takie jak: studia wykonalności, testowanie i ocenę nowych lub znacząco ulepszonych produktów lub procesów (z wyjątkiem testowania zaliczanego do prac B+R, takiego jak np. testowanie prototypów), standardowe opracowywanie i udoskonalanie oprogramowania, oprzyrządowanie, prace inżynieryjno-przygotowawcze.

W **wierszu 16** należy podać wydatki ze środków pozyskanych od jednostek i ośrodków zagranicznych, **także z Unii Europejskiej**, na finansowanie działalności innowacyjnej. Fundusze pochodzące z pożyczek zwrotnych nie powinny być tu wykazane, natomiast należy wykazać środki z pożyczek, co do których ustala się w odpowiednich porozumieniach, że pod określonymi warunkami mogą być darowane. Jednostki będące filiami przedsiębiorstw zagranicznych (wielonarodowych) powinny tu wykazać środki bezzwrotne otrzymane od tzw. spółek-matek.

W **wierszu 19** należy wykazać środki otrzymane na działalność innowacyjną z tzw. funduszy kapitału ryzyka.

Kapitał ryzyka (*Venture Capital*, w skrócie VC) jest jedną z odmian *Private Equity*. Są to inwestycje dokonywane we wczesnych stadiach rozwoju przedsiębiorstw, służące uruchomieniu przedsiębiorstwa lub jego ekspansji.

Private Equity są to inwestycje na niepublicznym rynku kapitałowym, służące osiągnięciu dochodu poprzez średnio- i długoterminowe zyski z przyrostu wartości kapitału.

W **wierszu 20** należy podać wartość kredytów bankowych – krajowych i zagranicznych – przeznaczonych na działalność innowacyjną.

Dział 11. Umiejętności pracowników i stymulowanie ich kreatywności

Kreatywność jest to proces umysłowy pociągający za sobą powstawanie nowych idei, koncepcji, lub nowych skojarzeń, powiązań z istniejącymi już ideami i koncepcjami. Myślenie kreatywne, to

myślenie prowadzące do uzyskania oryginalnych i stosownych rozwiązań. Alternatywna, bardziej codzienna definicja kreatywności mówi, że jest to po prostu zdolność tworzenia czegoś nowego.

Burza mózgów jest to technika wywodząca się z psychologii społecznej, która ma na celu doskonalenie decyzji grupowych. Burza mózgów jest również formą dyskusji dydaktycznej, wykorzystywaną jako jedna z metod nauczania. Zalicza się ją wówczas do metod aktywizujących, która stanowi podgrupę metod problemowych. Spotkania/sesje mogą odbywać z kadrami zarządzającą lub bez niej i trwać od kilkunastu minut do kilku dni.

Jeżeli Wasze przedsiębiorstwo nie wykorzystywało wymienionych umiejętności pracowników (lub osób pozyskanych z zewnątrz) bądź były one nieistotne z punktu widzenia przedsiębiorstwa, to należy zaznaczyć to w kolumnie 3.

Dział 12. Ochrona własności intelektualnej

Własność intelektualna – obejmuje dwie kategorie praw własności:

- własność przemysłową (patenty, wzory użytkowe, znaki towarowe, itp.);
- prawa autorskie odnoszące się do dzieł literackich, muzycznych, plastycznych, audiowizualnych, itp.

Wynalazek – jest to nowe rozwiązanie o charakterze technicznym posiadające poziom wynalazczy i nadające się do przemysłowego stosowania, które nie jest częścią dotychczasowego stanu techniki. Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób.

Wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli nie wynika on dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki. Wynalazek uważany jest za nadający się do przemysłowego stosowania, jeżeli według wynalazku może być uzyskany wytwór lub wykorzystany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa. Na wynalazek może być udzielony patent. Patentów nie udziela się na wynalazki, których wykorzystanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami.

Za wynalazki nie uważa się w szczególności:

- odkryć, teorii naukowych i metod matematycznych;
- wyrobów o charakterze jedynie estetycznym;
- planów, zasad i metod dotyczących działalności umysłowej lub gospodarczej oraz gier;
- wytworów, których niemożliwość wykorzystania może być wykazana w świetle powszechnie przyjętych i uznanych zasad nauki;
- programów do maszyn cyfrowych;
- przedstawienia informacji.

Patent – jest to wyłączne prawo udzielone na wynalazek przez organ krajowy (w Polsce – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej) lub międzynarodowy (Europejski Urząd Patentowy – patent europejski). Prawo przyznane jest osobie fizycznej lub prawnej do wyłącznego korzystania z wynalazku na określonym terytorium, przez 20 lat od daty zgłoszenia wynalazku, na warunkach wynikających z ustaw danego kraju lub z konwencji międzynarodowej.

Wzór użytkowy — jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów. Na wzór użytkowy udzielane jest prawo ochronne. Udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy stwierdza się przez wydanie świadectwa ochronnego. Prawo to podlega wpisowi do rejestru wzorów użytkowych. Zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego.

Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi 10 lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym.

Zgłoszenie wzoru użytkowego zawiera rysunki, może ono obejmować tylko jedno rozwiązanie. Wymóg ten nie ogranicza ujęcia w zgłoszeniu różnych postaci przedmiotu, posiadających te same istotne cechy techniczne zastrzeganego rozwiązania, jak również przedmiotu składającego się z części organicznie lub funkcjonalnie ze sobą związanych.

Wzór przemysłowy — jest to nowa i oryginalna, nadająca się do wielokrotnego odtwarzania postaci wyrobu, przejawiająca się szczególnie w jego kształcie, właściwościach powierzchni, barwie, rysunku lub ornamentcie. Wzorem przemysłowym nie jest postać wyrobu uwarunkowana wyłącznie względami technicznymi lub funkcjonalnymi. Wzór przemysłowy uważa się za nowy, jeżeli przed datą, według której oznacza się pierwszeństwo do uzyskania prawa z rejestracji, nie został podany do powszechnej wiadomości w sposób umożliwiający jego odtworzenie, ani nie był z wcześniejszym pierwszeństwem zgłoszony wzór, który następnie został zarejestrowany. Wzór przemysłowy uważa się za oryginalny, jeżeli różni się w sposób wyraźny od wzorów znanych i jego cechy nie są wyłącznie kombinacją cech znanych wzorów.

Na wzór przemysłowy może być udzielane prawo z rejestracji. Czas trwania prawa z rejestracji wynosi 25 lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru przemysłowego w Urzędzie Patentowym. O udzieleniu prawa z rejestracji wzoru przemysłowego dokonuje się wpisu do rejestru wzorów przemysłowych. Udzielenie prawa z rejestracji na wzór przemysłowy stwierdza się przez wydanie świadectwa rejestracji.

Znak towarowy — jest to oznaczenie przedstawione w sposób graficzny lub takie, które da się w sposób graficzny wyrazić, jeżeli oznaczenie takie nadaje się do odróżnienia w obrocie towarów jednego przedsiębiorstwa od tego samego rodzaju towarów innych przedsiębiorstw.

Znakiem towarowym może być w szczególności wyraz, rysunek, ornament, kompozycja kolorystyczna, forma przestrzenna, w tym forma towaru lub opakowania, a także melodia lub inny sygnał dźwiękowy. Jako znaki towarowe rozumie się także znaki usługowe. Jako **towary** rozumie się w szczególności wyroby przemysłowe, rzemieślnicze, płody rolne oraz produkty naturalne, zwłaszcza wody, minerały, surowce, a także usługi.

Jako znaki towarowe powszechnie znane rozumie się znaki, które nie są zarejestrowane.

Na znak towarowy może być udzielone prawo ochronne, którego czas trwania wynosi 10 lat od daty dokonania zgłoszenia, z możliwością przedłużania go na kolejne 10-cio letnie okresy.

Dział 13. Informacje ogólne o przedsiębiorstwie

W pytaniu C do liczby pracujących w dniu 31 XII zalicza się:

- 1) **osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy** (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo;
- 2) **pracodawców i pracujących na własny rachunek**:
 - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce);
 - b) osoby pracujące na własny rachunek;
- 3) **agentów** pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 4) osoby wykonujące **pracę nakładczą**.

Przykłady innowacji*

Innowacje - produkty

- *wprowadzenie po raz pierwszy usług internetowych, takich jak: operacje bankowe, opłata rachunków, elektroniczne zakupy, zamawianie biletów
- *nowe rodzaje kredytów, np. kredyt z maksymalną ratą spłaty i zmiennym oprocentowaniem
- *wprowadzenie kart inteligentnych i wielofunkcyjnych kart plastikowych
- *nowe, samoobsługowe placówki bankowe

Innowacje - procesy

- *wprowadzenie elektronicznego systemu rozliczeń
- *ulepszanie produktów wspomagane komputerowo
- *digitalizacja procesów drukowania
- *wprowadzenie systemu automatycznej odpowiedzi głosowej
- *automatyczny, elektroniczny system wymiany informacji pomiędzy dostawcami a klientami
- *wprowadzenie oprogramowania do identyfikacji optymalnej trasy dostawy
- *wprowadzenie oprogramowanie dla księgowości, dokonywania zakupów itp.
- *wprowadzenie elektronicznego systemu biletowego

Innowacje organizacyjne

- *założenie nowej, łatwo dostępnej dla pracowników bazy danych najlepszych rozwiązań, przykładów i innej wiedzy
- *pierwsze wprowadzenie anonimowego systemu raportowania błędów i zagrożeń w celu identyfikacji ich przyczyn i zmniejszenia częstotliwości występowania
- *nawiązanie po raz pierwszy współpracy w zakresie badań z uniwersytetami lub innymi organizacjami badawczymi

Innowacje marketingowe

- *wprowadzenie indywidualnego systemu informacji uzyskanego np. z kart stałych klientów w celu dopasowania prezentacji produktów do potrzeb indywidualnych klienta
- *wprowadzenie nowego znaku firmowego dla produktu na nowym rynku

* Ź r ó d ł o: *Oslo Manual, Third Edition 2005*